

מילי דמלכא

שיחות ומאמרים שזכינו לשמוע מאת
כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל

מצות ציצית
במשנת התנא אלוקי רשב"י

יו"ל ע"י
מכון שפה ברורה
להפצת תורתו ומשנתו של
הרה"ק מקאסוב זי"ע
פר' בה"ב תשפ"ו

הל'מוד בגליון דהלו
יהיה לעילו נשמתו הטהורה של
כ"ק אבינו רועינו אדונינו מורינו ורבינו
מרן שרגא פייביש בן מרן אברהם יהושע העשיל זצוק"ל
זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל

ראה זו חדש!

בס"ד לכבוד הזמן החדש פתחנו מדור מיוחד על קול שפה ברורה

'עניני דיומא'

ובו יעודכן בכל יום שיעור מרבינו זי"ע

הנוגע בו ביום בעניני פרשיות השבוע, זמני השנה, וכדומה.

שמעי ותחי נפשכם

מספרי קול שפה ברורה

ארה"ב - 718-400-7750

ארה"ק - 076-598-9014

ענגלאנד - 44-330-350-5779

גם ניתן לשמוע **קטעים קצרים** מעודכן בכל יום על הקו

שאלתינו ובקשתינו, שמי שיש תחת ידם הקלטות מרבינו זי"ע

אנא! אל תמנע טוב מבעליו ותפנו להמערכת לזכות את הרבים

כל הזכויות שמורות

להערות, לתרומות, לקבל הגליונות מדי שבוע ע"י אימייל

או לסדר מוקד הפצה בביהמ"ד או שכונה שלך

יש לפנות להמערכת במס'

718-400-7750 x2

או באימייל office@mechonsb.com

נערך ונסדר ע"י:

בס"ד

של ב"ק
סדן אדמור"ר וצוקיל

להצאת
דברי אלקים חיים

ברכת מזל טוב

ברכות מאלפות גביע אל כבוד מעלת איש יקר הערכין חידיו וידיד נפש כל חי הרבני הנסיד
ונתנע נאד נעלה. המופלג בהפלגת חכמים ונבונים. ראש וראשון לכל דבר שבקדושה. ארי
שבבורה. ידוע בצדקת פורעו במדה טובה ונדושה לכל עדת. פאר המעלות ונעם המדות.
המפורסם לשם ולתהילה. ברוב פעילי לתורה ולתעודה. אהוב על הבריות ומשובח ומפאד בפידום
לשם ולתפארת. ליבו רחב כאילם לכל צרכי הקהילה לפארה ולרוממה ברוב פאר וודד. ואנו
קשונה בסבר פנים יפות בכל עת ועונה. לכל אחד ואחד מבני קהילתנו

מקושר בשושרות וזכ לבי רבינו זי"ע אשר קדם ודבבו ואהבו
לעילא ולעילא ולא משה ידו מתחת יד באברה רבה במסדיות נאמנה

ה"ה מ"ה

איסור ראטה

ה"י

מוכתר בסדר שם טוב כבוד המזכים להוציא לאור תעלומה
תורתו ומשנתו הטוהרה של מנחם רבינו זי"ע

לרגל שהספחה במעוננו. חדרה ודיצה בארמנו

באירוסים בתו למז"ט ובשעטומ"צ

ויד רצון מלפני אבנו שבשמים שבות משך הברכים לזורה ולתעודה וכות ובידוק ד"ע
יגדור לך לזיות רב נוח דקדושה מיוזג זה וכל יצ"ח מתוך שמה שלוח תנפש הרהבת ודעת
והנבין משמי מעל בכל מיל דרטיט מתוך בריאות נשא ונערא מעילא ותוהו לראות רב ברכה והצלחה
בכל מעשי ידך. ואך סוב וחסד ידך מנחם חלקי כל ימי חייך

הבסידים בספוח רבה ביקרא וארייטא
מנחם שפה ברורה

טבלא

מצות ציצית במשנת התנא האלוקי רשב"י

מקיימים בכל עת מדי יום ביומו, ובזה נבין ונקיש אל שאר מצות התורה לידע את האור הגדול שהיא מנת חלקינו בעבודת בוראינו.

חנה מצוות ציצית הוא מהמצוות אשר אנו זוכים לקיימה בכל עת, והיא מצווה יקרה וחביבה עד לאחת אשר ראשה מגיע השמימה והפליגו חכמי כל דור ודור בגודל ענינה סגולתה שכרה בזה ובבא ותרי"ג מצות התלויים בה, נחקר מעט בפנימיות הודה וסודה, ועינינו תחזינה נפלאות בסיעתא דשמיא.

פנימיות ענין הלבן והתכלת ועבודת ציצית בזמן הזה

הן ידוע אשר כל אחד ממצות התורה יש בהם טעמים פנימיים עפ"י סוד ונתגלה לנו ע"י חז"ל סודות מופלגים בגדלות עבודתם וגודל היחודים אשר אנו פועלים למעלה ולמטה ע"י עשייתם, ובראש וראשון נתגלה לנו סודות אלו בדברי התנא האלוקי רשב"י זי"ע בספרו הנורא הזוהר הקדוש ונתבארה ביתר ביאור ע"י מרן האר"י הק' וגוריו זי"ע, וננסה לבאר קצת אחד מהמצות המיוחדות שאנו

עומק ענין 'פתיל' תכלת' וחוט הלבן

ה'מקיפין', וביאורו הוא כי הבורא ברוך הוא ייצר האדם וייפת באפיו נשמת חיים אשר היא חלק אלוק ממעל כאומרם 'מאן דנפח מדיליה

'מקיפין' הם אור נשגב וצריך כלים כדי שיקלט באדם

ענין מצוות ציצית איתא (פע"ח שער הציצית פ"א)^א שהיא מן

א. וכן הוא בשער הכוונות (דרושי ציצית) ומובא בספרים הקדושים פעמים רבות מספור, להרחבת הביאור עיין במאמרי אדמוה"ז (מאמר ציצית וטליה), ובסידור הרב (שער הציצית) ויותר באורך בדרך מצוותיך (מצוה שפו).

מצות ציצית במשנת התנא האלוקי רשב"י

והנה נודע לכל הבא בשערי חכמת האמת שיש בתורה ובמצוות שני מיני מאורות, האחד 'אור פנימי' שהוא זורח ומאיר בתוך נשמת האדם באור יקרות ופועל בה רשימה ושינוי לשבח וטובה, אמנם יש אור גדול ממנו אשר שמו יקבנו 'אור מקיף' והוא אור נשגב כל כך כי הוא גדול יותר מכל הבריאה עד שלרוב גדלו אינו יכול להיכנס אל תוך העולם אלא הוא עוטף ומקיף את האדם מבחוץ¹

נפח' ונטע בכל נשמה מנשמות ישראל אור מופלא רום מעלה, אכן בהיות הנשמה בהאי עלמא דשיקרא נתונה בתוך מאסר הגוף המעיק ומיצר לה, קשה לה מאד להאיר מזיו הודה. ובחמלת ואהבת השם עלינו חפץ השם לזכותינו לפיכך הרבה לנו תורה ומצוות אשר הם יאירו ויגלו את האור הזרוע בקרבינו כי 'נר מצוה ותורה אור', ועל ידם תבהיק הנשמה באור החיים.

ב. לשבר את האוזן נביא דוגמה נפלאה לזה (מתורה אור מקץ ריש דרושי תנוכה): יש צדיק המלמד את האדם תורה יראה ודרכי עבודת ה' באר היטב, ולימודו נחקק במח ולב האדם ובא כשמן בעצמותיו, צדיק זה הוא משפיע בבחינת 'אור פנימי' ונקרא 'רועה' אשר הוא רועה את צאן מרעיתו הלא המה תלמידיו ומשקה אותם דעת ותבונה.

אמנם יש צדיק נשגב אשר בצד מה הוא גדול יותר, והוא אינו מלמד מאומה את האדם הבא שעריו, אלא הוא עובד את ה' לעצמו באופן נעלה ומרומם שאין לתאר ואיש ישראל הרואהו בעבודתו המופלאה ברוב דביקות או בתפילתו בדחילו ורחימו מתעורר לבבו ונושאו להתקרב אל השם יתברך ולעבדו בלב שלם, אור של צדיק זה אינו פנימי כי לא האיר ולימד הצדיק אל תוך האדם אמנם אור הצדיק הגדול והנורא מקיף את האדם מבחוץ ומשפיע עליו.

צדיק זה נקרא 'נסיך אדם' אשר אינו 'רועה' ומפרנס את האדם להדיא רק אור עבודתו התמה וצדקתו מקיף את האדם כולו, ועל ב' מיני צדיקים אלו אמר הכתוב (מכה ה, ד ועיין סוכה נב): "והקמונו עליו שבעה רועים ושמונה נסיכי אדם"

וכן מצאנו מחד את התנא הגדול רבי יוחנן בן זכאי שהיה 'רועה' שהאיר עיני כל ישראל בתורתו לימד והרביץ תורה לכל ישראל, ותיקן כמה תקנות הם במשנה ערוכות (ר"ה פ"ד, ובגמ' שם לא): ומאידך היה בדורו את התנא האלוקי רבי חנינא בן דוסא אשר הרקיע שחקים בצדקותו והיה מורגל בניסים וכל העולם לא ניזון אלא בשבילו (ברכות יז), עד ששר התורה רבי יוחנן בן זכאי לעת שבנו חלה ביקשו 'בקש עליו רחמים' כי תפילתו הייתה מתקבלת ביותר (ברכות לד: עיין שם) אמנם לא מצאנו בשום מקום בתלמוד דין או מימרא שלמד רבי חנינא כי הוא היה 'נסיך אדם', צדיק תמים ללא דופי שקיבלו ממנו נשמות ישראל מעצם עבודתו ללא שלימדם דבר.

מצות ציצית במשנת התנא האלוקי רשב"י ג

ישראל את הכח לבוא אל אמונה זכה ותמה זו, גדול שבכולם הוא מעמד הר סיני בו שמענו מפי הגבורה 'אנוכי' ולא יהיה לך' ונחרת בליבותינו ונפשותינו לעולמי עד היכולת לעורר אמונה אמיתית ודביקות עילאה ועל ידם נבוא לכל הטובי, וכאשר איש ישראל מאמין ונאחז בכח זה בשלימות ומקבל עליו עול מלכות שמים כראוי אזי משיג וקולט הארת 'אור מקיף' ומתיישב על לבבו באופן גדול ונפלא.

פנימיות עבודת הציצית לירא יראה שלימה ואז מוריקים על ראשו חכמה

ובזאת נשכיל לעמוד על עומק מצוות ציצית אשר נצטוינו בה על שני מינים לבן ותכלת, והענין כי 'תכלת' היא יראה כנודע,¹ כי עבודת האדם הרמוזה בתכלת היא לידע ולהכיר כי ה' הוא

והאדם כולו נמצא בתוכו, איברא דלצד גדול מעלתו קשה יותר להתדבק בו ופעמים שכאשר האור מסתלק הרי הוא הולך כלעומת שבא ולא נודע כי בא אל קרב האדם, ועבודת האדם היא לשמור שלא יהיה כן בבחינת 'אל נא תעבור מעל עבדך', אלא לתקן נפשו ולהכין בה כלי קיבול טובים שיוכל לקלוט ניצוצי אור המקיף ועל ידם להתעלות מעלות רמות.

זכרון מעמד הר סיני מביא לדביקות וקבלת האור

העצה הראשונה להיות מוכשר לזה וכלי מחזיק ברכה היא 'עצתו אמונה' האמונה הבהירה בבורא כל עולמים שהיא יוצר ובורא כל והוא עילת כל העילות, האמונה מביאה את האדם לידי דביקות ומרוממתו להיות זך ומוכן לספוג בקרבו הארת 'אור המקיף', ועבור זה עשה השם יתברך נפלאות גדולות לעמו שחקקו בנשמות

וכשזוכים לקבל ולהתעורר מרב שהוא 'אור מקיף' הוא גדול יותר וזה מה דאיתא (ברכות ז:): "גדולה שימושה של תורה יותר מלימודה".

ועיין עוד בני יששכר (חודש תשרי י, ז) שביאר ענין 'אור פנימי' ו'אור מקיף' באופן השווה לכל נפש.

ג. ומעמד הר סיני עצמו היה 'אור מקיף' כאשר גילה לנו איש האלוקים הרמ"ע מפאנו (יונת אלם פרק ח) 'דוגמא רבתי לסוד המקיף הזה עשה לנו הקל יתברך במעמד הר סיני, כי שם כפה עלינו ההר כגיגית'.

ד. לשון הרעיא מיהמנא (פנחס רנד) 'תכלת כו' דא היא דחילו', וע"ע זוה"ק (ח"ב קנב:), ובמדרש שוחר טוב (כד) 'מכבודו חלק ליראיו זה התכלת'. והוא מפורש בכל ראשוני החסידות, ואפשר לרמזו בגמרא (מנחות מג:): שהמשילו התכלת ל'חותם של זהב' ונודע דזהב הוא יראה.

מצות ציצית במשנת התנא האלוקי רשב"י

ויהא תלמודו בידו, אלא למי שיש בו חכמה היינו אוצר היראה שהיא מוכרחת שתקדם אצל האדם. אתה הראית לדעת כי החכמה האמיתית לא תירכש בכשרונות ולא תושג בכוחו של בשר ודם, אלא לאיש הירא את ה' בו חפץ הקדוש ברוך הוא ועליו הוא משפיע חכמה

לכשתמצי לומר: התכלת היא היראה והיא עבודת האדם באיתערותא דלתתא הנקרא 'מיין נוקבין' והלבן הוא מתנת החכמה המושפעת מלעילא המכונה 'מיין דוכרין'.

התכלת היא יראה ודביקות עליונה עד כסא הכבוד

והוא עומק כוונת חז"ל (חולין פט.) 'מה נשתנה תכלת מכל הצבעונין, שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע וכו' ורקיע דומה לכסא הכבוד, ואיתא (תנחומא שלח טו) 'ומתוך שהוא רואה אותו זוכר את קונו' והפליגו בדבר עד שאמרו (ספרי שלח קטו, ירושלמי ברכות פ"א ה"ב) 'שכל

האלוקים היוצר ועושה הכל, ולירא אותו בכל לבבו ונפשו, וכאשר עושה את חלקו בשלימות והוא ירא שמים בתכלית היראה או אז משמיא קא מזכו ליה ל'לבן' שהוא 'חכמה' (עיין זוה"ק ח"ג שא.) ושמו מורה על 'ל"ב נתיבות חכמה', והיינו טעמא שיש ל"ב חוטין בציצית (עולת תמיד שער הציצית) ומוריקים עליו שפע של חכמה עילאה.

בסוד אמרם (ברכות נה.) 'אין הקדוש ברוך הוא נותן חכמה אלא למי שיש בו חכמה שנאמר (שמות לא, ו) 'ובלב כל חכם לב נתתי חכמה', (דניאל ב כא) 'יהיב חכמתא לחכימין'. והקשו בספרים (נפש החיים ד, ח בהג"ה) 'לכאורה יפלא דאם כן חכמה ראשונה מאין תמצא אצל האדם, אמנם הענין כי כתוב מפורש (שבת לא:) שגם היראה נקראת חכמה כמו שכתוב (איוב כח, כח) 'ויאמר לאדם הן יראת ה' היא חכמה', והוא מטעם הנ"ל שהיא אוצרו הטוב של החכמה שתשתמר ותתקיים בה. זהו שאמרו אין הקדוש ברוך הוא נותן ומשפיע חכמה העליונה של התורה, שתתקיים אצלו

ה. 'בשלושים ושתים נתיבות פלאות חכמה חקק קה ה' צבקות את עולמו' (ספר יצירה פ"א מ"א), וכתב על זה בראשית חכמה (שער האהבה פ"ה) 'עם היות שיש במשנה זו כמה פירושים, לעניננו מספיק לנו פשטי דברים, שעל ידי ל"ב נתיבות חכמה היתה בריאת כל הנמצאים בעולם, והיינו מה שאמר הכתוב (תהילים קד, כד) 'מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית', ונמצא שכח חכמתו יתברך נתפשט בכל הנמצאים לתת להם קיום'. וכתב (שער היראה פ"ה) שהמה כמנין ל"ב פעמים 'אלוקים' בפרשת בראשית. וזה שייסד הפייט (פיוט 'קה קלי' לשלוש רגלים קודם

מצות ציצית במשנת התנא האלוקי רשב"י

המקיים מצות ציצית מעלים עליו כאילו הקביל פני השכינה'. וכפשוטו קשה להולמו שהציצית מזכיר לאדם את כסא הכבוד בגלל צבעו בלבד והדבר אומר 'דרשוני וחיו', אלא עומק המכוון שעבודת התכלת היא לבוא ליראה אמיתית ולקבלת עול מלכות שמים שלימה, שתכלת היא לבוש 'מלכות' (זוה"ק צו לג., שער הכונות ציצית דרוש ד') וזה 'דומה לים' שנודע

כי הוא רומז ל'מלכות' ככתוב (קהלת א, ז) 'כל הנחלים הולכים אל הים', וכך הולך ומתעלה האדם הירא את ה' מדרגה לדרגה עד שבא לדרגת רקיע שהוא דרגת 'צדיק' (עבודת ישראל סוף פ' שלח"ה) עד שזוכה לבוא עד האי דרגה עילאה^ט של דביקות בכסא הכבוד שהיא התדבקות הנשמה הקדושה במקום שורשה העליון', ומשם זוכה ומקבל שפע חכמה עילאה כביכול

מוסף) 'אדון צבאות, ברוב פלאות, חיבר כל אהלו, בנתיבות לב, לבלב, הצור תמים פעלו'.

ו. כבר עמד הרה"ק מדינוב באגרא דכלה (סוף פ' שלח) בזה שהפשט בזה הוא כיסוי אל הטעם האמיתי, ובזה ביאר את כפל לשון התורה בפרשת ציצית 'דבר אל בני ישראל ואמרת', וכה כתב 'עוד יש לומר, דבר ואמרת. דיבור הוא בהכרזה, הוא טעם הפשוט ראייה מביאה לידי זכירה, תכלת דומה לים וכו' דומה לכסא הכבוד, ואמרת אמירה בחשאי (עיין זוה"ק ח"א רלד:), סוד המצוה הנמסרת מפה לאוזן, כבשים ללבושך (על פי הגמרא חגיגה יג. 'דברים שהן כבשונן של עולם יהיו תחת לבושך'.

ז. עיין שער האורה (ו: ויסודו בזוה"ק (ח"א לג. וע"ע ח"ג שא.) ומפורש יותר ברמח"ל על הפסוק (שמות יד, כו) 'נטה ידך על הים ובקעה' ושגור הוא בפי חכמים. וזה לשון הבאר מים חיים (קדושים ד"ה א"י קדושים) 'מידה התחתונה (מלכות) נקראת ים, בסוד כל הנחלים הולכים אל הים, כי כל המאורות ומידות העליונים מאירים ומשפיעין עליה להניח ברכה אל ביתם בית המלכות'.

ח. וזה לשונו: 'יום דומה לרקיע שהוא צדיק יסוד עולם, כדאיתא בזוה"ק (תיקו"ז הקדמה) 'הפוך רקיע ותשכח ליה עיקר' וכו' יעיי"ש ועיין עוד זוה"ק פנחס (רלו.)

ט. עיין מאור עיניים (סוף פ' לך) 'אך נודע שצריך לילך ממדרגה אחר מדרגה מעט מעט וכו' וצריך בתחילה לבוא על ידי הסתכלות הציצית לבחינת ים שהוא ים החכמה, להמשיך דעת שלו לים החכמה ואחר כך עולה למעלה לבחינת רקיע ואחר כך זוכה לבחינת כסא הכבוד', ועיין בנועם אלימלך (סוף פ' שלח) שפירש קצת בענין אחר, וראה גם לב שמח לרה"ק מאלעסק בכוונת התפילה.

י. והא לך לשון המהר"ל (תפארת ישראל כב) 'כי ראית התכלת שהוא דומה לכסא כבוד מביא לידי מעשה כו' לכן התכלת הוא דומה לכסא כי הכסא הוא עצם המלכות כמו שכתוב (בראשית מא, מ) 'רק הכסא אגדל ממך' ודבר זה מסודי התורה'.

מצות ציצית במשנת התנא האלוקי רשב"י

זהיר במצות ציצית' וכאשר בא לידו דבר עוון חמור וכמעט נטיו רגליו ליפול לבאר שחת ולאבד ב' עולמות, 'באו ד' ציציותיו וטפחו לו על פניו' והצילו אותו מן החטא, וביחוד התכלת פועלת באדם ליישר אורחותיו ושתהא יראת קונו עליו כדאיתא (רע"מ שלח קעד): 'אוף הכי תכלת עביד לבר נש למיהך באורח מישור' ואיתא ממרנא הבעל שם טוב זי"ע (צוואת הריב"ש ב, יד) 'וכשמניח הטלית יראה את התכלת, פירוש שיתפול עליו יראה', ומקרא מלא דיבר הכתוב (במדבר טו, לט מ) 'וראיתם אותו וזכרתם וגו' ולא תתורו וגו' למען תזכרו ועשיתם וגו' י"א ומסיים 'והייתם קדושים לאלוקיכם' שהיא תכלית ומכוון הכל לבוא אל הקדושה להיות פרוש מכל שמץ חטא ועוון ושיהיו כל המעשים לנחת ורצון לבורא יתברך.

מהבורא ברוך הוא עצמו ככתוב 'כי ה' ייתן חכמה'.

על ידי היראה יכולים להכניס ה'מקיף' לחדרי הלב

והן הן הדברים, כי הציצית היא אור מקיף עצום ונשגב והוא אור החכמה,, וציוותה התורה (במדבר טו, לח) 'ועשו להם ציצית' שעבודת האדם שאור מקיף עליון זה יאיר לו ויבלע בתוכו (אגרא דכלה שלח), והעצה לזאת היא להקדים קבלת עול מלכות שמים שלימה ואז מתקיים, ככתוב (תהילים יט, י) 'יראת ה' טהורה עומדת לעד'.

בציצית עצמה יש סגולה ליראה

והציצית עצמה נותנת כוח לבוא אל היראה ולהיות גברא דחיל חטאין כאשר שחו רז"ל בקודשם (מנחות מד). אודות 'אדם אחד שהיה

ב' היראה אשר ה"א שואל מעמנו מה היא

אלא ליראה אמיתית ושלימה בדרגה גבוהה עד למאוד, שהיא דביקות תמידית בהשם יתברך ובתורתו הקדושה בלא היסח הדעת אפילו

המבוקש הוא דביקות ללא הפסק רגע

ועדיין צריך למודעי, שאין המכוון ב'תכלת' ליראה כל שהיא,

יא. 'תכלת סגולתו להרחיק החיצונים כו' עיין כל זה במקדש מלך פ' תרומה דף קמט (ועיין שער מאמרי רשב"י כד:), על כן סגולת התורה 'וראיתם אותו וזכרתם וגו' ולא תתורו וגו', שהוא בחינת בירור הטוב מהרע ובחרת בחיים'. (אגרא דפרקא אות ריד, ועיין אוצר החיים להרה"ק מקאמרנא שלח מה שביאר באורך).

מצות ציצית במשנת התנא האלוקי רשב"י ז

בה"א חיים כולכם'. ונוראות איתא בזה (תיקון"ז כה): 'ואינון ה' קשרין לקבל שמע ישראל הוי' אלוקינו הוי', דאינון לקבל ה' נימין דכינור דדוד דהיה מנגן מאליו, י"ג חוליין כחושבן אחד'. עיין שם שמוסיף בזה דברים טמירים עד שאומר 'כל מאן דאתעטף בעיטופא דמצוה, כאילו אתקין כורסייא לקודשא בריך הוא'. והדברים יורדים חדרי בטן לאיש מבין בראותו עד היכן הדברים מגיעים"י.

כי לא תושג החכמה זולתי למשימים כל כוחם ומעיינם בה

והטעם הפשוט שהצריכה תורה
דביקות שכזו, הוא לפי מה

לרגע אחד בכל הכ"ד שעות מעת לעת"י, שעל ידה יבוא האדם אל ההתקשרות האמתית כאומרם (סנהדרין סד). 'כשתי תמרות הדבוקות זו בזו, (דברים ד, ד) 'ואתם הדבקים בה"א' דבוקים ממש'.

והאמת שכל ענין מצות ציצית הוא קישור וחיבור לבורא ברוך הוא כאומרם (במדבר רבה יז, ו) על מצות ציצית 'משל לאחד מושלך לתוך המים הושיט הקרבניט את החבל ואמר לו תפוש חבל זה בידך ואל תניחנה שאם תניחנה אין לך חיים', כך אמר להן הקדוש ברוך הוא לישראל כל זמן שאתם מודבקין במצות (דברים ד, ד) 'ואתם הדבקים

יב. לחזות מעט מגודל עוצם היראה הרמוזה ב'תכלת' נציץ ונראה בדברי הרה"ק חיים חייקא מאמדור צוק"ל ב'חיים וחסד' (ד"ה היכל) 'כי הנה החיות רצוא ושוב, כי אם יהיה עליו השראת המוחין והשכליות בכל רגע היה נתבטל ממציותו מחמת יראה, כי יראה נקראת 'תכלת' על שם שמכלה הגוף, על כן לפעמים מסתלקין ממנו השכליות כו' עיי"ש'

ונפלאות כתב בזה מרן השפת אמת זי"ע בימי עלומיו קודם מלאות לו כ' שנה (נדפס בשפ"א לאבות פ"ג) 'זזה עצמו ענין עטיפה בטלית שאין שום איבר יוצא חוץ לעול מלכות שמים שהוא הציצית, ותכלת עול מלכות שמים ממש כמו שאמרו רז"ל, והאדם מעוטף לגמרי בכללות נפשו וגופו ביראת ה' החופפת עליו זה ענין עטיפת ציצית כו' ואם תעיין בספרים הקדושים תראה שיש להבין שזה עצמו ענין תכלת שכתב הרמב"ן ז"ל (במדבר טו, לח) שהיא תכלית הכל עיין שם, והלשון תכלית היא לשון כלה ששורף ומכלה, והיינו לידע שאין שום דבר רק הכל אין כו' עיין שם באורך.

יג. 'כך היה מנהגו של רבי יהודה בר אילעי ערב שבת, מביאין לו עריבה מלאה חמין ורוחץ פניו ידיו ורגליו, ומתעטף ויושב בסדינים המצויצין, ודומה למאך ה' צבקות' (שבת כה:). ביאר רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע (תקנת השבין טו) 'ומלאך הוא נקי מתאוות, וזה היה בלבישת סדינין המצויצין דציצית בחוט של תכלת רומז ליראה כידוע וכו'. עיין שם בהמשך דבריו.

מצות ציצית במשנת התנא האלוקי רשב"י

ולקום במקום קודשו ונעשו כמעין המתגבר לחדש חידושים לאמיתה של תורה, כאשר אנו זוכים לראות בספריהם אשר השאירו אחריהם ברכה שאין בכח אנושי לחבר כזאת.^י

היראה שומרת האדם שלא יציץ מחוץ לדרגתו

צא ולמד כמה שגבה מידת ציצת אשר זוכים לקבל על ידה מלעילא חכמת אמת וגילויים גדולים כל כך, עד שהוצרך לאזהרה שלא יצא מחוץ למחיצתו ולא יסתכל היכן שאין לו רשות בחינת 'במופלא ממך אל תחקור'. ברם, התכלת עצמה שהיא היראה היא שומרת האדם שתהא יראתו קודמת לחכמתו ויתבונן רק בראוי אליו וזהו דאיתא (זוה"ק שלח קע"ה). 'ותנינן, אסור לאיסתכלא בשכינתא, בגין כך אית תכלא, בגין תתכלת איהו כורסייא לבית דוד'.

דוד המלך קיים 'יראתי מתוך שמחת' ולעורר זאת ניגן בכינור

ועוד יש לאלוק מילין לבאר מעט הענין שנרמז בזה"ק הנ"ל ב'כינור של דוד' דייקא. הנה אמרו רז"ל (ברכות ג:) 'כינור היה תלוי

שנתבאר שתכלית המכוון במצות ציצית היא לבוא ל'לבן', היינו שיוורק לנו שפע קודש של חכמה עילאית, והלא דברים קל וחומר הן איש חכם מחכמי אומות העולם החפץ להשיג דבר חכמה גשמית כגון לגלות איזה חדשות שלא נודעו במדעי טבע הבריאה, או להמציא איזו רפואה חדשה וכל כיצא בזה, הן וודאי באותה תקופה הוא שקוע כל כולו באותה חקירה וחיפוש ואין לבבו פונה אפילו לרגע קטון לעסוק בענינים אחרים ולבלות זמנו בהבלי העולם ובידיעת מהנעשה והנשמע עלי תבל, וכל מעשיו בכל חושיו וכוחותיו המה רק להשיג חפצו, על אחת כמה וכמה כאשר ילוד אשה בשר ודם משתוקק להשיג דברי אלוקים חיים תורת אמת, וודאי אם לא ישים כל כוחו ומחשבת עיונו אך ורק ביראה ובחכמה לא יעלה בידו

וזה היה דרכם של הגדולים אשר לפנינו ארזי התורה אדירי הלבנון, אשר הגו בתורתם יומם ולילה וקיימו בעצמם כפשוטו (תהילים טז, ח) 'שויתי ה' לנגדי תמיד', ולא פסקו יומם ולילה מעסק התורה בדביקות, וכל הבלי עולם וקניניו 'כלא חשיבין' בעיניהם, ולזאת זכו לעלות בהר ה'

יד. לדוגמא ראה חזו"א (בכורות יט, ט) 'הרמב"ם היה מסור לקצר בכל מאי דאפשר כדי להספיק לכלול כל שורשי תורה שבעל פה, שהיא עבודה בלתי טבעית בכח אנושי, רק שניתן מתנה למי שזכה בכך, וכדתנן (אבות ו, א) במי שלומד תורה לשמה'.

בדל חטא ודבר אשר לא כדת, ובזאת אבוא אל המלך ליראה אותו מתוך דביקות עילאה. אכן, יראה המבוקשת מאתנו בתכלת היא 'יראה עילאה' דייקא (עיין בת עין ריש פ' קרח באורך), ורמז נורא דרשו (אור התורה לצמח צדק פ' קרח ד"ה התולה, וכן הוא בס' תורת אבות) במה שהפליגו חז"ל (ב"מ סא:): בחומר 'מי שתולה קלא אילן בבגדו ואומר תכלת הוא' דקאי על הירא יראת העונש חלף יראת הרוממות, והנה יראה עילאה זו לא תושג 'לא בחיל ולא בכח' הגם שוודאי יש בשמים נחת רוח עצומה שאין לתאר מכל התגברות של איש ישראל דכייף ליצריה יותר מכל מעשה המלאכים ושרפים, אבל בזאת עדיין אין באים אל היראה השלימה, אלא כדמסיים קרא 'כי אם ברוחי' היינו רק על ידי אהבה רבה אהבת עולם^{טו}, שמתבונן איש הישראלי כפי כח השגתו בגדלות ורוממות הבורא, ויעלה במחשבתו

למעלה ממטתו של דוד וכיון שהגיע חצות לילה בא רוח צפונית ונושבת בו ומנגן מאליו מיד היה עומד ועוסק בתורה עד שעלה עמוד השחר, ומסקינן שם שהכינור היה 'לאיתעורי משנתיה', והנה כפשוטו קשה להבין דהא מפורש שם שאף קודם לכן היה נייעור כדכתיב (תהילים קיט, קמח) 'קידמו עיני אשמורות' ועסק בתורה או שהיה מתנמנם כסוס, ומה צורך לו בכינור (עי' שיטמ"ק ברכות ד.), עוד העירו הספרים (עיין דרשות מהר"ם שיק צח) למאי נפקא מינה לן אם התעורר על ידי כינור או על ידי דבר אחר^{טז}, ומה הלימוד בזה.

ויש לתת טעם לשבח בענין הכינור, כי כאן נרמזה הדרך והמסילה בה ילכו החפצים לבוא אל היראה האמיתית, כי שמא יעלה על לב האדם לומר הנני ועליתי, אני חוגר מותני למלחמה כבידה עם יצרי בכל עוז וכח לשמור נפשי בכל משמר מכל

טו. ואכן בספרים ביארו ענין 'כינור' בדרך דרוש רמז וסוד בכמה אופנים, עיין רבינו בחיי (במדבר י, ב), מהר"ם ריקאנטי (בראשית ובלך לה), של"ה הק' (ברכות), דגל מחנה אפרים (דרוש לשבת תשובה), אור לשמים (פ' בראשית ד"ה ושם אחיו יובל).

וזה לשון המהר"ל (גור אריה שמות יט, יא) 'וכי לא ראו הם דברי פרקי רבי אליעזר (לא) כו' איל שנברא בין השמשות כו' גידין של איל נעשו ממנו עשרה נימין של כינור דוד שהיה מנגן בהם כו' ולא היה כינור כמו שאר כינור, שאם היה כשאר כינור מאי רבותא, אבל כינור זה היה מיוחד לדוד, שהיה לו למעלה עליונה, מורה על עצם מעלתו לכך אמר שהוא יודע נגן. ומאחר שהיה לו הכינור למעלה אלוקית היה הכינור של דוד דבר שלא בטבע'.

טז. כמאמר מרן אור שבעת הימים הבעש"ט זי"ע (נחל איתן מסלנימא פ' יתרו ד"ה ברש"י) 'כי שום יראת עונשים ויסורים בזה ובבא אינה מונעת ושומרת איש ישראל

מצות ציצית במשנת התנא האלוקי רשב"י

איך שבורא עצום וגדול שכזה בחר והתרוממות הרוח, ויחד עם זאת הוא בעבודה הקטנה והפשוטה של קרוצי חומר שוכני בתי חומר, הרי מיד יתמלא מחד ברגשי קודש של אהבה עזה כמוות ומתמלא שמחה

והתרוממות הרוח, ויחד עם זאת הוא מתמלא בוושה והכנעה מהדר גאון עוזו וכולו מלא יראה חיל ורעד ממלך מלכי המלכים^י, כי היראה הענוה^י והשמחה האמיתית המה שלובות

מלהכשל בחטא כמו היראה הנמשכת מרוב הרגש אהבת וחביבות קדושתו וקירבתו יתברך וכו"

ראה בחיים וחסד (אות תצד) 'והנה האדם כשיש לו יראה ולא אהבה אין לו שלימות וזהו (בראשית יז, א) 'התהלך לפני והיה תמים'. ועצם ענין יראת הרוממות הוא 'מים שאין להם סוף' בספרי יראים ובספרי חסידות הקדמונים והאחרונים.

יז. הא לך לשון הבת עין (ויקהל ד"ה או יאמר) 'דהנה עיקר בריאת העולם הייתה בשביל היראה שנקראת ראשית (אותיות דרבי עקיבא ב), וכמאמר הכתוב (קהל ג, יד) 'והאלוקים עשה שיראו מלפניו וגו'', כי זה סוף כל דבר ותכלית הבריאה שיזדכך האדם ויהיה לו בחינת יראה אמיתית. ורצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל, שיזדככו לבחינת יראה, לפיכך הרבה להם תורה ומצוות (מכות פ"ג, מט"ו), כדי שעל ידי תורה ומצוות יזדככו מזהמתן מבחינת גשמיותן כמו שהיה בסיני (שבת קמו.). וזהו (במדבר טו, לח) 'ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת' לרמז לבחינת תכלת, לשון הסתכלות, ולשון תכלית וסוף, היינו שיסתכל בתכלית עיקר הבריאה שהייתה בשביל היראה כנ"ל, ויתבונן בגודל רוממותו יתברך, ובשפלות מעשי האדם ופחיתות עבודת האדם לה', ועיני ה' משוטטות בכל הארץ בבחינת עין רואה ומסתכל בלא הפסק בכל מעשי האדם, ובזה יכנע מאד בראותו דלות מעשיו במיעוט עבודתו לה' לפני גודל רוממותו יתברך שמסתכל תמיד בעין רואה כנ"ל. וזהו ענין ע' רבתי של שמע וד' רבתי של אחד, שזהו עיקר יחודא דשמע ישראל שיהיה לו בחינת ד' רבתי ובחינת ע' רבתי היינו שיסתכל תמיד בדלות מעשיו ובבחינת עין רואה, ועל ידי זה תיפול עליו אימה ופחד יראה אמיתית לפניו יתברך, וזהו בחינת דעת בחינת (דברי הימים א, כח ט"ז) ד'ע את אלוקי אביך ועבדהו'

יח. זיל קרי בי רב בספרי החסידות שהוא יסוד מוסד אצלם. לדוגמא תולדות אהרון להרה"ק מזיטואמיר (בראשית ד"ה בפסוק וכל שיח השדה) שמבאר באורך ענין יראה תתאה ויראה עילאה היא יראת הרוממות ומסיק 'והכל בא על ידי ענוה כי כל זמן שלא נמצא באדם ענוה של אמת אפילו יראתו היא כסלתו, וזה מרומז בפסוק הנ"ל 'וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ פירוש מה שלא יכולין לבוא למדריגת שיח היינו יראה תתאה, וכל עשב השדה טרם יצמח פירוש שלא יכולין לבוא לבוא למדריגת עשב שהוא נקרא יראה עילאה (ביאר בריש דבריו היאך מרומז ב'שיח'

מצות ציצית במשנת התנא האלוקי רשב"י

השלם קמי קודשא בריך הוא בבחינת (תהילים כב, ז) 'ואנוכי תולעת ולא איש', ומזאת זכה והושפע לו אור החכמה כברכת ה' והשיג שלימות בתורתו, ונתקיים בו (שמואל א יח, יד) 'ויהי דוד לכל דרכיו משכיל וה' עמו' וביארו חז"ל (סנהדרין צג:) 'שהלכה כמותו בכל מקום', ונקרא (שמואל א, טז יב) 'טוב רואי' כמדורשו (ויקרא רבה כ, א) 'שכל הרואהו נזכר לתלמודו' (ועיין שארית ישראל למגיד מקאז'ניץ אחר).

אל היראה באו מוכה המקדש

עבודה גבוהה זאת של יראה עילאה אי אפשר כמעט להשיגה בכח אנושי, וזכו לה ישראל כל אחד לפי חלקו בעיקר בכוחו של בית המקדש, שהוא היה המקום ממנו יצאה יראה לעולם (ירושלמי ברכות לה:).

ומשלימות זה את זה להלהיב הלב לאהבה רבה כאומרים (תנא דבי אליהו רבה, ריש פרק ג) 'יראתי מתוך שמחתי ושמחתי מתוך יראתי ואהבתי עלתה על כולם'.

כיון שבא דוד לתכלית היראה הושפע לו חכמה

ולואת דוד המלך אשר מידתו וכל הילוכו וענינו היא מידת 'מלכות' שענינה יראה וביטול, הוא פתח את מלאכת הקודש דיליה דבר יום ביומו בנגינת כינור דייקא שהוא ענין רון שיר ושבח המעורר את מידת השמחה וההשתוות, והביאור כנ"ל ששמח בכל ליבו על הזכות הגדולה שהולך לומר שירות ותשבחות לפני מלך קל חי וקיים, או אז זכה לבוא אל הדביקות והיראה באופן הנעלה ביותר ששייך עד שהגיע לביטול

וב'עשב' עיי"ש), מפרש הכתוב הטעם שאין באין לאילו המדריגות משום 'ואדם אין לעבוד' פירוש אדם בגימטריא מ"ה שהיא תורה על ענוה (בסוד 'ונחנו מה'), וכשאינן ענוה לא אפשר לא אפשר לבוא לשום יראה, השם יתן שיוטע בלבבינו אהבתו ויראתו אמן כן יהי רצון'.

יט. כתב בספר אוצר הכבוד לרבינו טורדוס הלוי בן אחיו של הרמ"ה (ברכות יב) 'תכלת היא מידת הכל והכל בה, תכלת מלשון כלה והכלה הכלולה בישר השירים, תכלת לשון 'נכספה וגם כלתה נפשי', וזהו סוד גדול ועמוק'.

וראה פרפרת נאה בזרע קודש (פורים ד"ה בראותם) "בראותם יחד תכלת מרדכי" אף שמרדכי יצא בכמה לבושים, ולמה שמחו דווקא על התכלת, רק כי תכלת היא מידת יראה וכו' ומרדכי היה עיקר מידתו יראה כי מרדכי גימטריא רעד, ושמחו ישראל בראותם תכלת מרדכי – יראת שמים ורעד שבו, שהוא ירא שמים באמת לכך שמחו בסוד (תנא דבי אליהו רבה ג) 'שמחתי מתוך יראתי'. ודברי פי חכם חן. ועיין עוד אוהב ישראל (לפורים ד"ה שושנת).

מצות ציצית במשנת התנא האלוקי רשב"י

בראשית רבה נה, ז^א, ובזכותו היו ישראל יראי ה' בשלימות כאשר מבקשים 'שיבנה בית המקדש וגו' ושם נעבדך ביראה^{כא}, וזהו דאיתא (ירושלמי סוכה ה, א הובא בתוס' סוכה נ:; בראשית רבה ע, ח פסיקתא דרב כהנא א) 'שמשים שואבים רוח הקודש' ו'רוח הקודש' אינו בראשית רבה נה, ז^א, ובזכותו היו ישראל יראי ה' בשלימות כאשר מבקשים 'שיבנה בית המקדש וגו' ושם נעבדך ביראה^{כא}, וזהו דאיתא (ירושלמי סוכה ה, א הובא בתוס' סוכה נ:; בראשית רבה ע, ח פסיקתא דרב כהנא א) 'שמשים שואבים רוח הקודש' ו'רוח הקודש' אינו

דווקא ידיעת נסתרות וכיוצא בו אלא רוח של קדושה המביאה ללימוד תורה ועשיית מצוות ברצון הלב^{כב}, שממקום קדוש זה שאב כל איש ישראל רוח קדושה^{כג} וטהרה ויראת שמים אמיתית, ועל ידי זה זכו לקיים מצות ציצית בשלימות.

כ. 'בפרק קמא דתענית (טו). פירש רש"י מורא לאומות העולם וכו' ולי נראה דהכא לא נקט מורא לאומות העולם אלא סתם יראה, משמע סתם יראת שמים, כי שם שער השמים (בראשית כח יז), וממנו יוצא מקור הקדושה ביראת שמים' (נזר הקודש על המדרש). וכך מורה ובא פשוטות לשון הפסיקתא רבתי (מא ו) ובשיר השירים רבה (ד ד ה) וכן הוא ברמב"ן (וירא כב, ב).

כא. כתב השפת אמת (פסח תרנ"ג) 'ובמורא גדול' (דברים כו, ח) זה גילוי שכינה. זה עיקר היראה כשנתגלה כבוד מלכותו יתברך שמו, ומעין זה היה בכל עליות רגלים דכתיב (דברים טז, טז) 'יראה כל זכורך', כשבאו לעזרה נתמלאו יראת הרוממות. ועל זה מבקשין ושם נעבדך ביראה, דכל היראה של עכשיו בגלות אינו בשלימות, כמו שכתוב (ישעיה כט, יג) 'ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה', ולכאורה אין מובן לומר על יראה מצות אנשים מלומדה, דזה שייך על מצות מעשיות שנעשין ברגילות, אבל יראה בלב לא שייך רגילות. רק באמת כל היראה שבא מתוך הבחינה ושכל, הגם שהוא יראה באמת, אבל אינו יראה העיקרית, רק כשיש גילוי שכינה וחל באמת יראה על מי שזוכה לקבל פני השכינה'.

כב. תורת חיים (ואתחנן ד"ה רב לך), דברי ישראל (שמיני ד"ה ואת שעיר החטאת 'בשם האלוקי הרבי מלובלין זצ"ל'), ועיין עוד אוהב ישראל (פנחס ד"ה יפקוד).

וכה ביאר המבשר צדק (תולדות) ענין שמחת בית השואבה, 'כי עיקר השמחה הוא מחמת השגת גדולת הבורא ברוך הוא, ועל ידי שמחה זו היינו משיגין יותר גדולתו וזהו השראת שכינה וזהו רוח הקודש'.

כג. כי רוח הקודש אינו דווקא ידיעת נסתרות וכיוצא בו, וזה לשון התורת חיים (ואתחנן ד"ה רב לך) 'רק שרוח הקודש נקרא רצון הקודש, כי רוח נקרא רצון ולזה נקרא השם יתברך ברוך הוא (במדבר כו, טז) 'אלוקי הרוחות' כפירוש רש"י ז"ל שם, ולזה כשאדם עושה איזה מצוה או לומד תורה לשמה ברצון הלב, זה נקרא רוח הקודש כנ"ל'.

מצות ציצית במשנת התנא האלוקי רשב"י

ג' עבודת הציצית בזמן הזה

פנימיות התכלת עודנה עימנו

אמנם הלא גם את ההסתר עשה השם יתברך וכל ירידת הדורות והשטן אשר מרקד בינינו הכל הוא ברצון עליון, לכן ודאי גם בדורות השפלים אומר השם יתברך 'ישעיה מא, ד' 'אני ה' ראשון ואת אחרונים אני הוא', וכבר השרישונו רז"ל (תענית כה). 'משמיא מיהב יהבי משקל לא שקלי' אשר כל מתנה והארה הניתנת מן שמיא לישראל באהבה אינה פוסקת לעולם אף אם אינה בגילוי, אם כן ודאי לא נגנזה הארת התכלת לגמרי, ואכן מוהר"ח ויטאל גלי נהורא בזה (שער הכוונות שער 1 דרוש ד) 'כי אמת הוא שאף בזמן הזה אין אור החכמה, דאינו נפסק מלהאיר ולצאת בסוד הציציות הנזכר עם התכלת, אלא שאין לנו עתה כח שיעשה הדבר ההוא על ידינו'.^{כה}

עבודת הציצית למשך הארה

ממידת 'אריך'

לחבין ענין הארת התכלת בזמן הזה נטבול המטה ביערת הדבש

התכלת נגנזה כי אין לנו שלימות היראה

אבן כל השבח הזה היה בעת שהיה פתיל התכלת אצל עם בני ישראל, אולם בגלות המר הזה אין לנו תכלת כדאיתא (במדבר רבה יז, ה"ד) 'ועכשיו אין לנו אלא לבן שהתכלת נגנז', וביאור הענין שבדור עני זה אין בכוחנו לפעול עבודת התכלת כראוי לה, להיות יראי שמים בשלימות ולחיות בדביקות אמיתית בכל עת, וכן כתב בשם משמואל (שלח תר"ע בסופו) 'להבין למה נגנזה התכלת, כי ודאי לא בא זה במקרה חס ושלום' עיי"ש מה שכתב ובסוף מסיק 'ניחא מה שנגנזה התכלת על פי מה שכתב בסידור הרב בהערה לתיקון חצות כי מצד חורבן ירושלים ירא שלם לא שכיח שתיפול אימה ויראה על האדם עיין שם, וכמו כן אחר החורבן נגנזה התכלת בחינת יראה, והבין'.

ולכאורה נראה כי נשינו טובה

ואיבדנו את כל יקר תפארת התכלת ועבודת הציצית.

כד. ועיין עוד תנחומא (שלח טו), ספרי (ברכה שנד) ופשטות משמעות הגמרא (ב"ב עד):, ומתאמרא משמיה דהגר"א דהוא מוכח מטעמי המקרא שאתנחנתא מפסקת בין תיבת 'לדורותם' ל'ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת' ללמדינו דרך הלבן הוא לדורות עולם אבל התכלת נגנז.

כה. ובזאת נבין מה דאיתא (נהר שלום לרש"ש, וכדברים האלו בספר קב הישר פרק מ"ה) 'היהודעים סוד יחוד בקבלה מכוונין בשם אחד גדול ונורא כו' ובזה יוצאים אף

מצות ציצית במשנת התנא האלוקי רשב"י

שכולו ארוך' היינו יום שלית ביה דינין כלל וכולו חן וחסד ורחמים בהארת 'ארך אפיים'.

והנה 'אפיים' הוא לשון פנים (רש"י עירובין כב: ד"ה אפיים) ככתוב (בראשית מב, ו) 'וישתחוו לו אפים ארצה', היינו שהשם יתברך מאיר פניו אל בניו ופונה להביט בהם, ואז מתקיים בהם 'כי באור פניך נתת לנו ה' אלוקינו תורת חיים ואהבת חסד וכו' וזוכים לשפע עצום הניתן באהבת נדבה.

משל ומליצה נאה להבין ענין 'ארך אפיים'

בברי לבאר גרגיר אחד השווה לכל נפש בסוד 'המשכת הארת אריך' נפתח במשל, הגידו על הגאון

לטעום עוד מסוד הציצית. הנה כתבו המקובלים (פרי עץ חיים שער הציצית ג, שער הכוונות דרושי ציצית ד ה) שהציצית היא אור המקיף דזעיר אנפין, וממשכת הארה ומוחין ממידת 'אריך' ל'זעיר אנפין'. והדברים עתיקים וטמירין, ולא באנו אלא להוציא ביאור פשוט להאיר עינינו אל המסילה אשר בה נעלה לעבודתו יתברך שמו.

הנה 'אריך' כי הוא מידת 'ארך אפיים' שענינו הוא פעולת רחמים וחסדים גדולים לאין שיעור ככתוב (תהילים קמה, ח) 'ארך אפיים וגדל חסד', והוא חסד גמור ללא דינים כלל מעין לעתיד, ועל מידה זו נאמר (ישעיה נד, ז) 'וברחמים גדולים אקבצך' (עיין זוה"ק ח"ב קלז: ובס' שער גן עדן דרך האמת פתח ז, דרך ג) ובוזה ביארו בספרים^{כז} הכינוי (קידושין לט:, ובכרמ"ז בליל הסדר) 'יום

בזמן הזה סוד מצות תכלת בציצית', ואין הדבר אמור ליודעי ח"ן בלבד אלא אף לכל ישראל כדאיתא (בן איש חי לפ' נח יז, וכבר כתב כעין זה החיד"א בקשר גודל ב, ז) 'נכון להסתכל בציצית ויצויר במחשבתו כאילו יש בהם חוט מראה תכלת שהוא דומה לרקיע, מפני דאותה הארה לא נגנזה וכמו שכתב מהרח"ו ז"ל וימצא טוב בכוונה זו'.

כו. קצרה היריעה לציין להרחבה בענין נשגב זה לצד עומק המושג וקוצר המשיג, ונציין רק כמראה מקום לזוה"ק (קכח: קלא: באידרא), עץ חיים (שער י"ג באורך), פרדס הרימונים (שער ערכי הכינויים פ"א 'אנפי רברבי'), דעת תבונות לרמח"ל (כללים ראשונים כא), מאורי אור למהר"ם פאפירוש (מערכת א אות ככד), ותן לחכם ויחכם עוד.

כז. עיין ס' בית ישראל לשר בית הזוהר מהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע, ליקוטי תורה פ' בראשית. וראה בתורת חיים לרה"ק מקאסוב זי"ע (ליקוטים ד"ה רבי אריך) שביאר בזאת התואר הנמצא ברז"ל 'ארוך בדור' בזה הלשון 'וכל צדיק שבדור שהוא העיקר קומה שלימה של הדור, זה נקרא 'ארוך בדור' כי הוא ממשיך רחמים ממקור הרחמים על הדור'.

מצות ציצית במשנת התנא האלוקי רשב"י

תשומת לב מיוחדת ורחמים גדולים, וזה פירוש בחינת 'ארך אפיים' שהבורא יתברך יביט בו לטובה וממילא יושפע לו שפע חכמה שלא לפי מעשיו.

השכמת דוד בחצות דייקא הייתה לטעם הנוכח

וזה עומק ענין 'כינורו של דוד', שהרי דוד היה תמיד תאב לקנות תורה (ב"ק ס:) ככתוב (שמואל ב, כג טו) 'ויתאווה דוד ויאמר מי ישקני מים', וכאשר במזמורי התהילים תמיד הוא עורג ומשתוקק לטעום מצוף החכמה, לזאת הגם שהיה מלך ישראל ודרכם של מלכים לעמוד בשלוש שעות (ברכות ד.) היה משכים קום בשעה שכל בני אדם ישנים שהוא פלא כפול וכביכול מעורר תשומת לב מיוחדת בסוד 'ארך אפיים' וכן"ל, אזי בלב בוער בכיסופין נטל כינורו וניגן בהמית אהבה למלך קל חי ובזה עורר גודל האהבה בעת חצות דייקא שאז כביכול הקדוש ברוך הוא מתענג על העומדים בבית ה' העוסקים אז בעבודתו כדאיתא (עיין זוה"ק ח"א צב., שלח קנו: ובכ"מ), וכל קימת חצות הוא מתוך אהבה רבה כדאיתא (זוה"ק ח"ג פס.) 'בלילה דבעי בר נש מרחימותא דקודשא בריך הוא למיקם כל לילה לאשתדולי בפולחניה עד דאיתער צפרא, ויתמשך עליה חוטא דחסד',

המפורסם מרוגטשוב זצ"ל אשר בכל ישראל יצא שמעו בגודל גאונותו והשגתו בתורה, כי בערוב ימיו היה בעל יסורים קשים אשר הכבידו עליו למאד, הדבר היחיד שהקל עליו מעט ממכאוביו היה כאשר בא בר אוריין לשאת ולתת עמו בדברי תורה אז נתגבר כארי ושקל וטרי במלחמתה של תורה בתעצומות עוז וחיות. והנה דעת לנכון נקל שאם בא אדם לשוח עם אותו גאון עולם ופתח שאלות פשוטות לפי ערכו אזי לא יאבה הרוגטשובער לפנות מזמנו ולהביט אליו, אמנם זאת יעשה החפץ לזכות שהגאון מרוגטשוב ישים עינו עליו ויאות ללמדו ולהחכימו, יתור אחר קושיה חזקה כברזל אשר יכולה היא לעורר תשומת ליבו של הרוגטשובער ובזאת יזכה למשכו אליו שיפנה להביט בו ואף ילמדו מעט חכמה בפנים מאירות.

הנמשל הוא כלפי מעלה כביכול, הנה איש ישראל הרוצה לקנות חכמת אמת, וכוסף ומשתוקק שיסייעוהו מלעילא להבין ולהשכיל, ומבקש ומתחנן 'ומחכמתך קל עליון תאציל עלי ומבינתך תבינני', הרי אין לנו פתחון פה ולא זכות לבקש דבר גבוה ויקר כל כך הנקרא 'ביתו של מלך' ומי יאמר זיכיתי לבבי וראוי אני אל החכמה, והעצה היעוצה היא לעשות איזה פעולה שתעורר נחת רוח נפלאה במרום ותפעל כביכול

מצות ציצית במשנת התנא האלוקי רשב"י

ודביקותו לבורא יתברך תמה, ומעורר רחמים מיוחדים בחינת 'ארך אפיים' שמן השמים פונים אליו להביט בהאי חידושא איך שמתוך הקושי וההסתר שטבעו גורם ל'אני ישנה' בבחינת ירידה וחולשה, עם כל זאת ליבו ער ועורג להשם יתברך, בזה יזכה לכל טוב המובטח לאוהבי ה' המחכים.

זו היא עבודת הציצית ורמוז בפעמוני המעיל

ובכל החזיון הזה נפעל על ידי לבישת הטלית שענינה יראה שלימה הבאה מתוך שמחה ושירה לבורא יתברך שעליה נאמר (ישעיה כד, טז) 'מכנף הארץ זמירות שמענו' כט ואהבת נדבה כאשר נתבאר, ולכן היא

וזאת עורר הארת פנים ורוב רחמים וחסדים ונגלו לו מעייני חכמה.^{כח}

בעת צער ומצוק בניקל להשיג הארת אריך

וזהו הטעם האמיתי של כל הנסיונות וחבילי דמעיקין העוברים על האדם בימי חלדו, ופעמים והוא כמתמה ושואל מה בצע לרוכב בערבות מכל עניי יגיעי ועמלי ומה רצון שמים בכך ולהיכן עלי להגיע מנסיון זה, והמשכילים יגילו כי רצון שמים הוא 'לקבלינוהו בשמחה' במידת ההשתוות ורוב שמחה בבחינת 'כינור' וכן"ל, ובכל הבא עליו להמשיך ולעבוד את השם יתברך באמונה ובאהבה ובזאת תהא אהבתו

כח. זה לשון השערי קדושה (ח"ב שער ז) 'ולא זכה דוד המלך עליו השלום להיות חי וקיים בעולם הזה ובעולם הבא אלא על זה הדבר וכמו שכתוב (תהילים קיט, ט) 'חצות לילה אקום להודות לך' ובכל ספר הזוהר נתבאר שבחי המצוה הזו לאין קץ. גם משרה רוח הקודש על האדם כנזכר שם בפרשת שמות (יח):

ובזאת נשכיל הא דהפליגו המקובלים בענין לימוד התורה אחר תיקון חצות (עי' שער הכונות דרושי לילה ד) והוא העת המסוגלת ביחוד לחכמת האמת למי שזכה לכך (עיין סידור הרב, אמרי פנחס שער סדר היום. והביא ענין זה במשנ"ב סי' ג ס"ק ט, וע"ע מהרח"ו בהקדמתו לשער ההקדמות במאמר סור מרע ועשה טוב). כי על ידי השכמת חצות ברוב אהבה וגעגועים מושפע שפע חכמה מלעילא.

כט. 'כתיב (ישעיה כד, טז) 'מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק' ונדרש בזוהר הקדוש (שלח קעה) על הציצית, והמה הקישור לבחינת עובדא ומילולא (זוהר במדבר קכא), אשר הטלית הוא סוד היצירה כו' (פע"ח שער הציצית א) ושם גם 'זמירות שמענו' במילולא להודות ולשבח ולשורר לפניו יתברך בפסוקי דזמרה כנודע (פע"ח שער הזמירות א), ומקור הדברים כי סוד השיר ביאר רבינו האר"י ז"ל (שער הפסוקים תהילים פט) כי הוא סוד גימין שבכינור וכו'. (דעת קדושים לרה"ק יהודה צבי מראדוויל

זי"ע מאמר בגדי ישע ריש פרק ה)

מצות ציצית במשנת התנא האלוקי רשב"י

אף בציצית להעיר הארת 'אריך' שממקומו הוא יפן ברחמיו לעמו ויחון עם המיחדים שמו.

המעוררת וממשכת מידת 'אריך' לפעול על ידה צדקה וברכה ורחמים וכל טוב.

הקדוש ברוך הוא נתעטף בטליתו להשפיע חסד פשוט

ונרחיב הביאור, הנה ענין הטלית מצינו בראשונה אצל בורא כל עולמים כביכול כאומרם (בראשית רבה ג, ד) 'ר' שמעון בן יהוצדק שאל לרבי שמואל בר נחמן, אמר לו מפני ששמעתי עליך שאתה בעל אגדה מהיכן נבראת האורה, אמר ליה מלמד שנתעטף בה הקדוש ברוך הוא כשלמה והבהיק זיו הדרו מסוף העולם ועד סופו' ובפסיקתא (רבתי טו, כא) מובא בלשון 'נתעטף בה הקדוש ברוך הוא בטליתו'^ל, והענין הוא כי הנה 'נתאוהה הקדוש ברוך שתהיה לו דירה בתחתונים' ולכן נתכסה בדרך מלבושלב כדי לרדת להאי עולם השפל ולהאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים, ואז הבהיק וזרח כל העולם מהאור שנברא 'מהוד מעטה לבושו'

והנה מן הסודות הנפלאים המתגלים בזוה"ק (רעייא מהימנא ח"ב קעה). בענין הציצית הוא כי בגד הטלית הוא מכוון כנגד המעיל שהיה כליל תכלת, והחוליות והקשרים המה כנגד הפעמונים והרימונים שבשולי המעיל. והנה טעם פעמוני ורימוני המעיל כתבה התורה (שמות כח, לה) 'ונשמע קולו בבואו אל הקודש', וכפשוטו ביארוהו הראשונים (עיין רמב"ן, ועיין עוד ויקרא רבה כא, ח וע"ע ר"ח וריטב"א יומא נב: ד"ה חביבין ישראל ודו"ק היטב). שהוא אורח ארעא וכעין נטילת רשות קודם כניסתו לקודש, ולהאמור המכוון עמוק יותר, שהשמעת קול הפעמונים היא מעשה ההקדמה בסוד 'איתערוותא דלתתא'^ל כבן המשמיע קולו בשיר כדי שירגיש אביו ויפנה אליו, ועל ידי זה נתעוררו רחמים וחסדים ובא הכהן לעבוד עבודתו ולהוריד כל השפעות טובות. וכח נפלא זה ישנו

ל. בבעל הטורים 'ג' במסורה, (שמות כד, ז) נעשה ונשמע, ונשמע קולו בבואו אל הקודש, (אסתר א, כ) ונשמע פתגם המלך' וביארוהו בספרים כי על ידי איתערוותא דלתתא 'נעשה ונשמע' אזי 'נשמע קולו' לעילא וזוכים לאיתערוותא דלעילא 'ונשמע פתגם המלך'.

לא. ועיין בעץ חיים (דרושי אבי"ע ד), ובריקאנטי לפסוק 'יהי אור'.

לב. ואף כל הנבראים המה רק מלבושים לפנימיות האלוקית המקיימת העולם, וראה בסוד ישירים להרה"ק גרשון חנוך מראדז'ין זי"ע (ר"ה ד"ה במנחה מהו אומר) 'בכל הדברים שהם הכל לבושים להמוצא פי ה' כדאיתא בתקוני זוהר (הקדמה ב - פתח אליהו) 'לבושין תקינת להון דמינייהו פרחין נשמתא דבני נשא'.

מצות ציצית במשנת התנא האלוקי רשב"י

'מחני נא' שהוא מסירות נפש, ועל ידי זה נתעוררו רחמים גדולים ונאמר לו שגם אם אינם ראויים בדין אתן להם בחסד וברחמים כאומרם (ברכות ז.) 'וחנותי את אשר אחון וריחמתי את אשר ארחם אף על פי שאינו הגון'.

והיאך ניתן להם שלא לפי מעשיהם, פעל הקדוש ברוך הוא ברוב חסדיו המצאה נפלאה והיא מה שכתוב אחר החטא (שמות לג, יט) 'אני אעביר כל טובי על פניך' ואמרו רז"ל (תנא דבי אליהו זוטא כג) 'שירד הקב"ה מן הערפל כשליח ציבור שנתעטף בטליתו', ועומק הענין שטלית היא רחמים^{לג} וחסד פשוט, ובזאת האיר לישראל באותו אור הגנוז שנברא על ידי שנתעטף בטליתו וכנ"ל, וזה 'אעביר כל טובי' כי 'טוב' הוא אור הגנוז שעליו נאמר 'וירא אלוקים את האור כי טוב'. ורמזו בתיבות המקרא כדאיתא (דעת קדושים מאמר בגדי ישע פרק ד'), 'כל טוב' עולה למנין תת"נ כמנין 'תבלת', כי הציצית היא אחת הדברים אשר בהם מתנוצץ אור הגנוז, ולאשר בעוונם לא הייתה יראתם שלימה ולא היה בכוחם וזכותם לפעול הארה, נתעטף קודשא בריך הוא בעצמו בטליתו למען יאיר לישראל באור הגדול ויוכלו לשוב בתשובה שלימה.

(רש"י פסחים ב. ד"ה למאיר) ומלא כל הארץ כבודו.

ונודע שעלה ברצונו יתברך שכל בריאת העולם והנהגתו תהא רק על ידי ה"ג מידות ועשר הספירות כי כן ייסד המלך, והשם יתברך רצונו להיטיב תמיד ולהשפיע חן וחסד, ונתן לדורשי ה' זרע אברהם אוהבו מתנות יקרות שעל ידם תהא אורה ויתעוררו "ג מכילן דרחמי ויושפע שפע רב.

בעת שרפו ידיהם בחטא הטלית של מעלה עמדה להם להשפיע רחמים

והנה תיכף בצאת ישראל ממצרים ניתן להם עמוד הענן וענני הכבוד שהוא אור מקיף גדול ונורא שהיו כל ישראל בתוכו, אמנם אחר שחטאו ישראל בעגל ומידת הדין קיטרגה שיעשה בהם כלה חס ושלום וכביכול לא היו ראויים לטובה, והשם יתברך ברוב רחמיו לא אבה השחיתנו כי לא יחפוץ במות המת לכן אמר למשה (דברים ט, יד) 'הרף ממני ואשמידם וגו' ואעשה אותך לגוי עצום ורב' ולא הייתה כוונתו חס ושלום שיבחר משה בכך, ואכן משה רעיא מהימנא התאמץ בכל כוחו לחלות ולהתחנן עבורם עד שאמר

לג. 'ואתמר קל מלך יושב על כסא רחמים ומתנהג בחסידות, והוכן בחסד כסא, חס"ד סליק ע"ב חוללין וקשרין דטלית כו' ותליסר חוללין לקבל תליסר מכילין דרחמי דאורייתא' (רעיא מהימנא פנחס קכח) ועיין אור לשמים (בראשית ה, ה).

מצות ציצית במשנת התנא האלוקי רשב"י

פועל את עבודת והארת התכלת כאשר בהיות ישראל באותה עת צרה גדולה 'נתעטף בטליתו', כן הוא בזמנינו ממש קודשא בריך הוא 'מתעטף בטליתו' ופועל עבורינו הארת התכלת אך במה יזכה אדם שאותו אור נשגב הנפעל מגבוה יאיר לו וישפיע על נשמתו, על ידי שבא בתשוקה ורצון אמיתי לזכות להארה ולקבל מעט חכמה ככתוב 'אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה אז תבין יראת ה'', והגם ש'לב יודע מרת נפשו' שהוא אינו בדרגת ה'תכלת' שהיא שלימות היראה והעבודה והוא מקצר בכל, אבל כעת בא ברצון אמת וכיסופין אז זוכה לפעול על ידי טלית ה'לבן' חסד ורחמים גדולים שלא לפי ערכו בבחינת 'ארך אפיים', ומתקיים בו 'לקל גומר עלי' וזוכה לקירבת אלוקים.

קצרן של דברים: מצוות ציצית נתן לנו השם יתברך ברוב רחמיו בכדי שנזכה להתקשר אליו בקשר אמין, ולדבקה בו בכל עוז בבחינת 'אחזתיו ולא ארפנו' לך.

בזמן שבית המקדש היה קיים זכו ישראל לעבוד את השם יתברך ביראה תמה הבאה מתוך אהבה עזה

וזה מידות 'ארך אפיים ורב חסד', 'נוצר חסד', שברוב רחמיו וחסדיו האיר לישראל במתנת חינוך בלא הבט על מעמדם ומצבם, ואז הושב להם ענני הכבוד וכן ניתן להם המשכן שאף הוא היה 'אור מקיף' עצום ונשגב בו זכו ישראל להשראת השכינה ולכל הטוב, וכן אחר כך שביקש משה שילך השם יתברך עצמו עמם ולא נתרצה במלאך שילך עמהם

אחר החורבן השם יתברך פועל עבורינו שלימות ענין הטלית

כל זה הוא 'אור מקיף' כללי המאיר באור מופלא רום מעלה לכל בני ישראל, ויש 'אור מקיף' פרטי החופה ומקיף באורה לכל איש ישראל בפני עצמו בעת התעטפו בטלית, אמנם בזמן שהיה המשכן ובית המקדש בנוי והאיר לכל ישראל היה יותר בניקל לכל יחיד להידבק ב'אור המקיף' הפרטי דיליה אמנם כהיום הזה אשר לדאבון לב גלינו מארצינו ונתרחקנו מבית תפארתינו ויקרינו קשה ביותר לבוא ולהשיג אור הציצית.

אכן בחמלת השם יתברך עלינו לא יטוש עמו, והוא יתברך בעצמו

לד. 'קבלה היא בידי מן אנשי מעשה, שאם היו יושבים בטלים מן המצוות היו ממשמשים בציצית והיו מסתכלין בהן, כי ההסתכלות בציצית היא ענין גדול ותקומה אל השכינה בגלות וכו', קבלה בידי בשם הגאון רבי יעקב טעמרליש מלובלין שבזה הוא מסיר החושך שאמר ירמיהו הנביא (איכה ג, ב) 'אותי נהג ויולך

מצות ציצית במשנת התנא האלוקי רשב"י

והגם כי אין כוונתנו להיות בהרגשה זו כל היום באותה שעה הבורא כביכול פונה אלינו בבחינת 'ארץ אפיים' ומשפיע לנו שפע עצום שלא לפי ערך ומידה.

וזה ענין הטלית הרומזת לחסדים גדולים אשר כביכול נתעטף בה בורא כל עולמים הן בבריאת עולמו שבזה האיר לארץ ולדרים עליה ברחמים, והן לאחר שחטאו לימדם בטלית זו סדר תפילה, שבכל מצב שהוא צריכים ויכולים להעיר בתשוקת אמת י"ג מידות של רחמים.

והכרה ברוממות קל, הייתה עבודת הציצית והתכלת להתקשר בבורא כל עולמים בקשר איתן ולהיות דבוק בו בכל עת ובזה זכו להארת פנים מאיתו יתברך ובאו לחכמה עילאה והתגוללו עליהם חסדים ורחמים גלויים, אמנם בזמן הזה לדאבון הלב נתרחקנו מאד ותש כוונתנו אין ביכולתנו לפעול כל זאת, אזי מתקיים בן 'סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני' ואין מבקשים מאיתנו אלא לעורר בלב בעת עטיפת הטלית תשוקה חזקה אמיתית בבחינת 'צמאה לך נפשי',

ד'

עבודת האדם אשר יעשה אותה וחי

ומעמד שרק יהיה הוא שייך לכל העבודה הזאת של דביקות בחי עולמים על ידי הציצית.

הנה אמרו (טור ריש סימן ח' מהגאונים) שיש להתעטף בטלית 'כעטיפת ישמעאלים'¹ והדבר אומר דרשני מה לטלית מצוה אצל ישמעאלים

עבודה זו היא לכל יהודי בכל מצב
אל יעלה על לב האדם לומר הנה אני בעניי רחוק מכל האמור, כי ידעתי נגעי לבבי כי יש בי מעשים אשר לא כדת ומחשבות ורצונות אשר לא לה' המה ולא אוכל לבוא בשערי עבודה זו, רק ידע נאמנה כי בכל מצב

חושך ולא אור'. ובענין אור עיניו בציצית יכוון כן, והוא מבטל אותו החושך שמפסיק בינו ובין השכינה' (קב הישר פרק מה), ולהאמור מובן היטב כי הציצית מסלקת כל חושך ומחיצה ומביאה לדביקות בחי החיים.

לה. למקור הדבר בקמאי עיין כף החיים (ח. ז) שקיבץ כעמיר גורנה, בביאורו וגדרו בהלכה דגו האחרונים (עיין במג"א (ח. ב) הביאו המשנה ברורה, שולחן ערוך הרב (ח. ה) ובמה שכתב בפסקי הסידור דיליה ועיין עוד בנימוקי אור"ח להרה"ק ממונקאטש). ולא באנו אלא לביאורו על צד הדרוש ממנו נפיק אורחות חיים.

מצות ציצית במשנת התנא האלוקי רשב"י

כא

להם איני דן את האדם אלא בשעתו, והלא דברים קל וחומר בן הגבירה מבן האמה אם לישמעאל בן המצרית כך, על אחת כמה וכמה בניו אהוביו של מקום כאשר בא איש ישראל ברצון טוב אמיתי להתקרב אל השם יתברך ולשוב אליו בלב שלם, ובכיו אינו מחמת צמא גשמי אלא (עמוס ה, יא) 'לא רעב ללחם ולא צמא למים', לז באותה שעה אין מביטים אל העבר ולא אל העתיד ואין בודקים את מעמדו ומצבו אלא נידון 'באשר הוא שם' ובהיות רצונו כעת טהור 'לשמוע את דבר ה' לקנות תורת אמת מתוך דביקות בנותן התורה, בוודאי אביו שבשמים מתמלא עליו רחמים ונותנים לו מבוקשו מתוך עין יפה. לח

על זאת מתעטפים אנו בטלית, ומבקשים שנוכה לחסות בצל כנפי השכינה ויושפע לנו שפע של חכמה עילאה כאשר אומרים 'מה יקר

ועטיפתם' לי, אכן הן הן הדברים אשר אנו בגלות המר הזה מתאוים לראות אור ושואלים הא תינח בזמן שבית המקדש קיים והתכלת קשורה בטלית ומאירה בפנימיותה אור עצום שעליו נאמר 'באור פניך נתת לנו ה"א תורת חיים וכו' וצדקה וברכה ורחמים ושלום וכל טוב'. ברם בזמן הזה שנגנזה התכלת וכל ירא שמים מיצר ודואג על בית אלוקים כי שמם ועל יראת ה' אשר נעדרה מאי תהא עלן, ואנה נעורר רחמים להקל מעלינו עול הגויים והצרות אשר אפפנו.

והנה איתא במדרש (בראשית רבה נג, יד) 'טו, יח) 'באשר הוא שם' אמר רבי סימון קפצו מלאכי השרת לקטרגו, אמרו לפניו ריבונו של עולם אדם שהוא עתיד להמית את בניך בצמא (כדאיתא באיכה רבתי ב, ד) אתה מעלה לו באר, אמר להם עכשיו מה הוא צדיק או רשע אמר לו צדיק, אמר

לו. עיין מהר"ל בתפארת ישראל (פרק לא, והנוסף עליו במהדורות החדשות מכתב יד.) מה שביאר בזה.

לז. 'והקדוש ברוך הוא מרחם על האדם בהיות נשמתו שרויה בצער על זה, כי המלך ירחם על ילדי ביתו הקרובים אליו והם מאצילי המלך הנכבדים, ממה שירחם על הכפריים, לכן כשהנשמה נפרדת מלמעלה ממקום קדוש, כשהיא מצטערת אז יקבלנה מהרה יוצר הכל'. (ארחות צדיקים שער התשובה)

לח. ולזאת קוראים קריאה זו בראש השנה ללמד זכות על ישראל ביום הדין, אשר השטן מקטרג ומזכיר כל שמץ דבר אשר עשו שלא כדת, וזהו מליצה ישרה שייבט בהם מלך המשפט רק לפי מעשיהם ורצונם הטהור של אותה שעה. ובה נבין העובדה ששחו חסידים בסילודין על הרה"ק מקאז'ניץ זי"ע שבאחת השנים בראש השנה בעת שקרא בתורה הפסוק 'וגם את בן האמה לגוי אשימנו' זעק מנהמת ליבו 'און אונז נישט' בתמיהה. ובזאת עורר רחמי אב על בנים.

מצות ציצית במשנת התנא האלוקי רשב"י

הפנימית, כי בציצית עצמה גנוז כח נשגב של תשובה ולכן במצוה זו דייקא יכול להחזיק כל איש ישראל באיזה מצב שיהיה ולשוב אל השם יתברך בכל ליבו.

ורמזו הוא בתכלת דייקא כאשר דיבר בקודשו הלב שמח שמח מאלעסק זי"ע (סידור לב שמח שער הציצית) ותכלת מורה על יראה כפי הידוע 'תכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא כבוד', ומצינו (יומא פו.) 'גדולה תשובה שמגעת עד כסא כבוד', ויראה הוא שער לכנס להיכל המלך שהתשובה הולך מעצמו כפי הידוע שעל כל העצות ממונים מלאכים להעלות העובדא לפניו יתעלה, אבל תשובה אין נמסר לשום מלאך רק הקדוש ברוך הוא בעצמו מקבל התשובה, וזה גדולה תשובה שמגעת היינו מעצמה בלי מלאך עד כסא הכבוד, וזה הפירוש 'והחזירנו בתשובה שלימה לפניך', מה הפירוש לפניך, ומרמז שתלך התשובה לפניך יתעלה בלי שום מלאך^{מא}.

חסדך וגו' בצל כנפיק יחסיון, וגו' ונחל עדניך תשקם, באורך נראה אור וגו', ועל ידי זה יושפע שפע רב ויקויים 'משוך חסדך ליודעך'. ואם אמנם איננו ראויים ואין איתנו יודע עד מה, נתנו חכמים עצה עמוקה להתעטף 'כעטיפת ישמעאלים' הרומזת לרחמי הבורא על ישמעאל 'באשר הוא שם^{לט}, כי אין בכוחינו לפעול מאומה כי אם לעורר תשוקה ורצון חזק בעת העיטוף, או אז פונה השי"ת אלינו 'כי כל לבבות דורש ה' ומחשבות הוא מביך', ומביט אל כיסופינו בהארת פנים בחינת 'אריך אפיים', ובוה מתעורר בחינת 'נתעטף בטליתו' מתגלה בחינת 'כל טוב' היינו חסד פשוט למעלה מכל חשבון השגה, ומושפע חכמת ה' וחסדים גדולים לשמרינו באלף המגן^{מב}, ולחיותינו כיום הזה.

יש בציצית כח עליון לשוב בתשובה

והענין שנתייחדה מצוה זו בכך שיש לכל יהודי שייכות לעבודתה

לט. אולי בזאת יובן אשר הרה"ק יחזקאל שרגא משיאנווא זי"ע אסהיד אנפשיה בעת עלותו לארץ הקודש שטעם עיקרי ונכבד לעלייתו היה בכדי לחזות בעיניו היאך מתעטפים הישמעאלים ולקיים המצווה כתיקנה.

מ. עיין נחלת יהושע פ' שלח, ותכלת מרדכי למהרש"ם בארז'ן שביארו גם המה השייכות על גודל כוחה של תשובה אשר ישנו במצוה זו, כל אחד כפי דרכו.

מא. ראה מהרש"א בחדושי אגדות שם (יומא פו.) שמבאר במתק שפתיו שגם אם בעונות רבו המקטרגים והמשטינים המונעים בעדו וחוצצים בין היהודי לאביו

מצות ציצית במשנת התנא האלוקי רשב"י

מיוחד זה, מ"ג לעזוב כל מחשבת און ולשוב אל השם יתברך הרוצה בתשובה.

וזה מה שמבקשים 'והטלית יפרוש כנפיו עליהם ויצילם, כנשר יעיר קינו על גוזליו ירחף' שכבימי צאתנו ממצרים נראה נפלאות, ניצל מכל רע ומכשול ויקויים בנו 'חביאנו צל ידו תחת כנפי השכינה'.

בזאת נשכיל להבין דבר אחד בדברי הזה"ק (רע"א מהימנא ח"ב קעה). 'ציצית' איהו נוקבא רזא דעלמא תתאה, איסתכלותא לאדכרא. ציץ דכר ציצית נוקבא, ודא לכל בר נש ציץ לכהנא. ומלבד כל הביאורים העמוקים הגנוזים כאן, אף חיזוק עצום יש כאן וצרי ללבבות נשברים, וקילורין לעיניים דברי המאור עיניים בזה

זה היה ה'כנפי נשרים' ביציאת מצרים

בזאת נבין הא דאיתא (רש"י במדבר טו, מא מיסודו של רבי משה הדרשן, מדרש אגדה) 'על כנפי בגדיהם כנגד (שמות יט, ד) 'ואשא אתכם על כנפי נשרים' ויש לתת טעם לשייכות ביניהם^{מב}, אכן בהיות ישראל במצרים קודם גאולתם היו משוקעים במ"ט שערי טומאה וכמעט שלא היו יכולים להיגאל ועל אותה שעה נאמר 'ואת עירום ועריה', אכן ברוב רחמי השם יתברך וחסדיו החביאנו צל ידו תחת כנפיו, שזה ענין ה'כנפי נשרים' הרמוזים לענני הכבוד, ואז זכינו ונתקיים בנו 'ואביא אתכם אלי' שעשו ישראל תשובה שלימה ונתקבלה תשובתם והגיעה עד כסא הכבוד, ובזאת זכינו לטלית שאף בה גנוז כח

שבשמים, התשובה מגיעה מיד אל הבורא יתברך שמו ללא כל מליץ ואמצעי ומתקרב היהודי שוב למקורו ושורשו.

מב. כל המניח טלית ניצול מגלות כל הקל', כי סוד אור מקיף הוא שומר את האדם מכל דבר, ולזה 'הטלית' גימטריא גלות של כל הד' קל' ובזכותו ניצול מכול'. (הגהות על פת"ח מהרה"ק נתן שפירא).

מג. הא לך לשון השפת אמת (שלח תרנה) 'וכתב רש"י רמז כנפי בגדיהם למה שכתוב 'ואשא אתכם על כנפי נשרים', והענין כנ"ל כי ביציאת מצרים נתעלו בני ישראל שלא בהדרגה 'ואביא אתכם אלי ונשאר זה הכח בבני ישראל ואיתא בזוה"ק (רע"מ ח"ג לג.) כי ציצית הם כנפי מצוה כמו שכתוב בזוה"ק (ח"ב נז.) 'מצוה דלא אתעבדת בדחילו ורחימו לא פרכת לעילא'. וזה רמז לבן ותכלת. לבן אהבה לזכור תמיד חסד ה' החופף על האדם תמיד. ותכלת ליראה ממדת הדין והם כנפים להעלות כל המצות. לכן שקולה ציצית ככל המצות וזה עיקר החירות ועל שם זה נקרא ציפור דרור של ידי הכנפים שלה היא בת חורין וכמו כן איש ישראל יש לו אלה הכנפים להיות בן חורין לצאת ממאסר הגוף כענין שכתוב ביוסף (בראשית לט, יב) 'וינס ויצא החוצה'.

מצות ציצית במשנת התנא האלוקי רשב"י

(ליקוטם תצוה ד"ה ועשית ציצית^מ) וכלל ירא אלוקים בכל ליבו ומאודו אשר דבריו כי ציץ הוא בחינת צדיק גמור ברור לו בכל עת היאך שהשם יתברך

מד. לחיבת הקודש העתקנו לשונו ללא גירוע: 'ועוד יבואר על פי דרך הנעלם, כי ידוע גודל מעלת שיויתי ה' לנגדי תמיד זהו כלל גדול בתורה וכו' וכל שכן כשיבין האדם שמלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא מלך גדול ונורא עומד עליו ורואה במעשיו, מיד יגיע אליו היראה וכו' כמבואר בשולחן ערוך סימן א', הרי האדם המבין שהקדוש ברוך הוא רואה כל מעשיו תמיד ומציץ עליו, הוא בטוח שלא ימרה פיו ולא יזוז מעבודתו כי יראתו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שורה עליו וידוע ש'מלוא כל הארץ כבודו' ו'לית אתר פנוי מיניה', וזהו **ועשית ציץ** לשון הסתכלות, שתעשה לך מדרגת ציץ שתדע ותבין שהקדוש ברוך הוא מציץ מן החרכים עליך ואין שום דבר נסתר מנגד עיניו, אז יהיה **זהב טהור** - זהב היראה תהיה טהורה ונקיה בלא שום תערובות כמו שכתוב (תילים יט, ד) 'יראת ה' טהורה'.

אמנם לא כל אדם יוכל לאחוז בזה כי אם 'בני עליה והם מועטים' (על פי סוכה מד:). ואי אפשר להיות תמיד בדביקות הנפלא הזה ונופל האיש ממדרגתו ושוכח בו חלילה, אך 'שבע יפול צדיק וקם' כמבואר למעלה וחוזר ומדבק אל ה' כי אפילו הרשעים מלאים הרהורי תשובה ומתחרטים תמיד, אף כי איש ישר הנופל ממדרגה תיכף שב אל ה' וממליך הקדוש ברוך הוא על ידי זה במדרגות תחתונות, וזהו כבודו יתברך ועל זה נאמר (שמות יט, ו) 'ואתם תהיו לי ממלכת וגו'', רצה לומר שתמליכו אותי על כל דרגין כמבואר למעלה, וזוהו נקרא ציצית על שם (יחזקאל ח, ג) 'ויקחני בציצית ראשי' כמו שאוחז בציצית ראשו ומעלהו ממטה למעלה ולכן נקרא (שבת נו:; סנהדרין לא: וברש"י שם ד"ה לרזיו) 'נתן צוציתא' על ידי התשובה ששב הוא כמי שאוחז בציצית ראשו ומעלהו. ולכן **ציץ לכהנא** - שהוא כהן גדול המחשבה העליונה הזכה ודבוקה בשורשה ביראת ה' שעומד עליו ורואה ומציץ נקרא ציץ, **ולשאר בני נשא ציצית** - נמשך למטה ממדרגתם בחינת ציצית, רצה לומר לאחוז בציצית ראשם לעלות משם ולהעלות עמהם המדרגות שלמטה ולהמליך הקדוש ברוך הוא בכל אתר, כמו שאמר הבעל שם טוב נשמתו בגנזי מרומים (דברים ד, כט) 'וביקשתם משם את ה' וגו' ומצאת', משם דייקא, במקום שהוא באיזה מדרגה שיהיה משם תמצא את ה' אלוקיך ויוכל להתדבק בה'.

ולכן אמרו חז"ל (סוכה ה.) 'בציץ היה כתוב קודש לה' בשני שיטין ואמר רבי יהושע בן וי אני ראיתי ברומי וכתוב קודש לה' בשיטה אחת', ובדאי לא יתכן שהברייתא יחלוק על האמת, אך שניהם אמת ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי, כי האדם אשר נפל למדרגות תחתונות ואחר כך שב אל ה', הוא נרמז קודש לה' בשני שיטין, אמת כי קודש לה' אך בשני שיטין היה כי

מצות ציצית במשנת התנא האלוקי רשב"י

נתן), ו'אחזו בציצית ראשו' (לישנא אחרינא ברש"י שם) למשותו מהמים הזידונים ולסייעו לשוב, וזכה לתיקון והארה מיוחדת עד דאיתא (רש"י סנהדרין לא: בשם ספר הגדה) 'וכשהיה יוצא לשוק היה נר דולק בראשו מן השמים ועל שם כך קרו ליה נתן ציצותא'.

אתה הראית לדעת, עד היכן מגיע כחה של תשובה הגנוז במצוה יקרה זו של ציצית.

מעתה, יתעורר נא כל איש ישראל אל מצוה זו אשר אנו מקיימים תדיר ליתן ליבו ומחשבתו בה, לקיימה בדחילו ורחימו ככל האמור והשם יתברך יגמור בעדינו לבוא על ידה לכל הטוב ולהיות דבקים בו באמת לעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם. ובזכות מצות ציצית יקבץ נידחינו מארבע כנפות הארץ ונושע בתשועת עולמים במהרה בימינו, אמן.

מציץ ומביט בו^{מה} והוא דבוק בו בכל עת בחינת 'קודש לה' בשיטה אחת' זו היא דרגה נעלית וגבוהה המתאמת רק ליחידי סגולה בני עליה מופלגים וזה 'ציץ לכהנא רבא' ועל זה איתא (סוכה ה.) 'אני ראיתיו ברומי וכתוב קודש לה' בשיטה אחת' שהוא נחלת היחידים המיוחדים הנמצאים ברום המעלה ואינם זזים כמלא נימה מדביקותם, אמנם להמוני בני ישראל המשתדלים תמיד בעבודתם והם מלומדי עליות וירידות בבחינת 'והחיות רצוא ושוב' ועושים נחת רוח לעילא מעצם מלחמתם ביצר, להם ניתנה מצוות ציצית הקרויה על שם התשובה דייקא, כאשר סחו רז"ל מעשה נורא ברבי נתן ציצותא (עיין שבת נז:., סנהדרין לא:) שבתחילת ענינו היה בעל עבירה שהיה בשפל המצב ממש ומשם שב אל השם בכל ליבו ונקרא ציצותא כי 'המלאך פשט את ידו וקיבל תשובתו' (רש"י שבת נז: ד"ה

בתחילה היה הקודש למטה ואחר כך העלהו למעלה לה', ולכן אמרו קודש למטה כי סוד למ"ד מורה על זה ודי למבין (עיין מדרש אותיות דרבי עקיבא פירוש לאחד מן הקדמונים אות ל') ולכן אמר אני ראיתי ברומי רצה לומר אותו שמבני עליה ברום המעלות במחשבה העליונה שאינו זז מדביקות השם כתוב בו קודש לה' בשיטה אחת, שלא היה הקודש למטה רק דבוק תמיד לה' באמת ועלתה לו, עיין שם בהמשך דבריו.

מה. 'והנה הציץ נקרא נזר וכמוהו (תהילים קלב, יח) 'ועליו יציץ נזרו', אולי הכל מגזירת ציץ דבר נראה, וככה (שיר השירים ב, ט) 'מציץ מן החרכים'. (אבן עזרא תצוה כח, לו וכן הוא ברשב"ם).

ניתן להשיג כל הגליונות
היו"ל ע"י המכון

ירושלים

בביהמ"ד סקווירא
גני גאולה
ביהמ"ד נחלת עקיבא

בני ברק

מקוה וויזניץ
רח' רבינא
וויזניץ ספרים געשעפט
ביהמ"ד בעלזא
בית פנחס

בית שמש

ביהמ"ד תולדות אהרן
רח' בן איש חי

חיפה

ביהמ"ד סערט וויזניץ
#128 ארונות
לסדר מוקד בארה"ק
יש לצלצל 053-310-5675

בארא פארק

בבית מדישינו הגדול
1353 55st

וויליאמסבורג

ביהמז קיט"ל בית מנחם צבי
לאקער #6 (אצל המקוה)
בנין בראך
לאקער #216

מאנסי

ביהמ"ד סאטמאר 1
לאקער #5
ביהמ"ד הגדול וויזניץ
לאקער #183
אצל הציון הק' של רבינו זי"ע
בביה"ח וויזניץ

מאנטריאל

בביהמ"ד סאטמאר פארק
לאקער #23
ביהמ"ד אהבת ישראל וויזניץ

בעזרת ה' במהלך השבועות הקרובים
יתווספו מוקדים נוספים בכל העיירות

לסדר מוקד הפצה בביהמ"ד או שכונה שלך
יש לפנות להמערכת במס'

718-400-7750 x2

או באימייל

office@mechonsb.com